

Du är Stellan Wallert. Du föddes 1952, 1969
är du alltså 17 år gammal. Du bor hemma på
Luntmakargatan 7 med Mamma och storsyster Lina. Du
sover på soffan i vardagsrummet och hör Lina snarka
från sitt eget rum med kakelugn där du också sov förr.
Du kommer att gå långt här i livet, du har fart och energi.

I början på femtiotalet packade din Pappa sina
kappsäckar och gick. Du minns inte hur han såg ut, du var
ju ändå så ung då.

Du fick en annan Pappa som var mycket bättre,
mosters man, Alexander. Han är toppen. Mamma och
Lina och du tillbringar alla somrar, jular, påskar, helger
hos dem, på ön Granhamn; det är er ö. Det här handlar
om dig, din syster, dina kusiner (Petter och Rina), men
framför allt om *Pappa*.

Stellan
mest kring 1969

Kära Ni,

tänk er Göteborg. Tänk er vampyrer. Tänk er vampyrer – i Göteborg. Inga spår efter Alex är ett vanligt friformsäventyr. Äventyret handlar om mig och därför är det väl inte mer än rätt att jag skriver detta förord. För för mig är Inga spår efter Alex speciellt just för att handlar om mig, men för er kommer det med stor sannolikhet bara att vara ett vanligt äventyr; kanske kommer ni att komma ihåg någonting, kanske en träffsäker mening eller ett fantastiskt samspel, kanske kommer allt att vara glömt när ni lämnar rummet, vem vet? Jag försöker inte göra er negativt inställda – men ni måste förstå att det handlar om mig, inte om er; jag är stjärnan här, inte ni. Det är bara så, det är inte jag som har skrivit det.

Om vad handlar Inga spår efter Alex? Inga spår efter Alex handlar inte om vampyrer, jazzande brinnande dvärgar eller om mörka hemligheter. Inga spår efter Alex handlar om mig, det handlar om minnen och drömmar, om hur minnet sviker oss gång på gång, om missuppfattningar och om riktiga och felaktiga slutledningar. Rättelse: meningen är att Inga spår efter Alex skall handla om allt detta, men till syvende og sist är det ni som väljer vad äventyret faktiskt skall handla om. Beslutet är ert – och mer er menar jag inte Er, utan er alla: Stellan och Lina; Petter och Rina. Det här är till för er.

Märk väl: allt som står i detta häfte är tvivelsutan sant. Många timmar satt jag i länstolen i mina engelska filttofflor med benen invirade i en filt och läste korrektur. När jag slutligen var klar övervakade jag

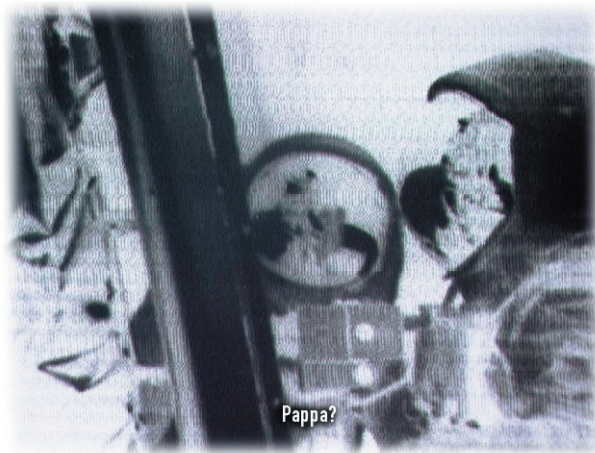
själv hela rättningsprocessen och stod själv vid valsarna för att försäkra att allt gick rätt till vid dupliceringen. Stavfel kan kanske förekomma, men innehållet är sant. *Vad är då sanning? Vems sanning? Sanning för vem?* Och det är här vi kommer tillbaka till ämnet igen, sanningen. För vad har verkligen hänt? Och hur upplevs de verkliga skeendena? Finns det flera sanningar och är de isåfall subjektiva och/eller ömsesidigt uteslutande? Och en sak till: att sanningen åldras som vin. *För det som hände 1969 kanske inte alls har hänt 1982, eller omvänt, och åtminstone inte på samma sätt.* Är mina minnen mina minnen?

Vad viktigare är, är att allting redan har hänt, eller så hände det inte. Ännu viktigare är att ingenting viktigt kommer att hända. Nu vet ni, det finns inga mörka hemligheter som skall upptäckas. Det är ni som måste fylla äventyret med innehåll, förlänga era tidigare liv, liv som Stellan och Lina; Petter och Rina. Ni kommer att förstå, småningom, ge er till tåls.

Min son Petter drömmer om att bli en stor författare. Det kommer han aldrig att bli, men det hör inte hit. Hursomhelst är det han som har satt samman dessa häften. Min blygsamhet förhindrar mig från att göra några större ingrepp; jag har bidragit med vissa vackra meningar och strukit andra. Jag ville inte att språket skulle vara så mustigt och löddrigt. Jag ville att vi skulle ta det litet lugnare och tänka efter före. Jag ville bara att det skulle vara vackert. För det är fint, när det är vackert. Vi ses på den andra sidan.

Vänligen,

Dappa

I en notis i Expressen nyligen kunde man läsa att en tolvårig pojke hade fått armen avbiten av en haj men att hans farbror hade jagat ikapp hagen, bant isär dess käftar och tagit tillbaka armen. Nu hade läkare sytt fast armen igen och allt var frid och fröjd. Detta hände naturligtvis i Amerika, var annars?

Tänk er Stockholms skärgård. Tänk er en Pappa som denna amerikanska farbror. Tänk er denna Pappa – i skärgården.

I.

Att leva på vår ö var inte alltid som att leva på en skärgårdsö. Ibland var det mer som att leva på en söderhavsö, på yttersta spetsen av något kargt i en Grekisk övärld eller någonstans i Syditalien. Men det var trots allt en skärgårdsö.

På vår ö bodde ingen Österman. Ej heller någon västerfeigubbe eller Söderman. Vi bodde där: Wallert och Söderlind. Pappa, Mamma, Mamma, Stellan, Lina, Rina, Petter, Johansson, Hermansson, Håkansson och tusen andra. Affärsbryggan sköttes och ägdes av Gunnarsson. Också kiosken.

Alla var vi skärgårdsbor. Men det var ingenting man talade om. Det var först senare. Vi var alla skärgårdsbor och rospiggar. Oavsett. Från Tjockö till Räfsnäs till Telje.

Vi hade inga invandrare. Vi hade fastlandsbor. Rospiggarna var inte fastlandsbor. Stockholmarna var inte rospiggar.

Att leva på vår ö var inte alltid som att leva på en skärgårdsö: vi översvämmades inte av sommargäster. När industrisemestern började ockuperades inte tältplatser av tält eller naturhamnar av båtar. På affärsbryggan satt inte Gunnarsson med ena foten på dieselpumpen med sin cigarett och såg anstormningen. Ön blommade inte upp. Vår ö var alltid lika öde. Vår som vinter. Sommar som höst. Det är faktiskt sant.

Vi var alla skärgårdsbor, skärgårdsbor och rospiggar. Men det var ingenting man talade om. Så var det bara. Precis på samma sätt som en pojke är en pojke och en flicka en flicka. Det är ingenting man talar om. Så är det bara. Det är först senare. Det är då det börjar bli farligt.

Vårt hus låg på vänstersidan när man seglade in i viken. Rakt fram affärsbryggan, snett till höger systrarna. Men det var också senare, och det skall vi heller inte tala om.

Vi kallade viken för Stillhetens hav. Pappa kallade vi för Pappa men han hette Alexander och alla andra kallade honom för Alex. Pappa var sjöpolis och varje morgon klockan åtta hördes ljudet i viken av polisbåtens tvåtaktsmotor och Pappa satte på sig poliskasken och gick nedför stigen ned till bryggan som fortfarande var daggvåt och klev upp på däck med en hand på relingen. Varje morgon vände han sig om så att han stod i fören när båten backade ut från bryggan och vinkade mot oss och log ett bländvitt leende. Samma leende som vi alla har på kortet, som vi fick av mamma sen när vi borde ha flyttat ut, och sedan försvann han bakom träden och båten vände sig och man kunde höra det avtagande motorljudet. Stillhetens hav blev åter stilla och eftersom det äntligen var sommar gick det utmärkt att vända sig inåt väggen och dra upp täcket och somna om. Vakna senare, alltid just detta senare, av kaffedoft. Masa sig ut i köket i söndriga engelska filttofflor och morgonrock och dricka en kopp med väldigt mycket mjölk i och lyssna på sjöfåglarna och båtarna och vinden. Titta ut på tomten och undra vad klockan var – inte för att man hade bråttom utan bara för att man var intresserad, för att jämföra mot gårdagen, för att hålla koll på statistiken. Fundera över dagen, byta om till gårdagens gamla paltor och sedan gå uppför tomten till Storhuset där mammorna varit igång sedan sjutiden och nu satt och väntade på sjörapporten och löste sommarkrysset i Allers och Svensk Damtidning. Det kan verka sorglöst. Man behöver inte ens anstränga sig.

2.

Min pappa är polis. Min pappa är astronaut. Min pappa har träffat statsministern och gamle kungen. Min pappa har evigt liv utan att för den skull ha mött eller tagit emot Jesus. Min pappa har alltid tid med mig. Min pappa säger aldrig "inte just nu" eller "imorgon, kanske". Min pappa har blåa triåer under den vita skjortan med en gul och röd triangel med ett stort "S" på. Min pappa låter mig sova ute på tomten i tält.

Min pappa ligger lågt här, kommer och går som han vill. Min pappa är världens bästa pappa. Min pappa och jag har hemligheter för alla andra. Min pappa finns på riktigt.

3.

Rina är äldst. Sedan Lina. Sedan Petter. Sist jag. Jag sover i underslaffen uppe på övervåningen; vi har fyra våningssängar i ett stort rum med två

fönster, ett åt öster och ett åt väster. Väggarna löper rakt en halvmeter innan de blir tak och sluttar, faller inåt och stöder sig på varandra och på taknocken för att inte störta in. Västerfönstret är rakt och högt och smalt och vetter ut mot trädgården. Österfönstret är bredare, litet snett och vetter ut mot Stillhetens hav.

4.

Vårt hus är barnens hus. Stellans planscher pryder väggarna, i stora byrån ligger våra kläder och i den lilla byrån finns Linas och Rinas. Klänningar och kostymer i garderoben på bottenvåningen. Den enda möbeln som inte är till för oss är ett gammalt arbetsbord, Pappas gamla. Det går sprickor i träet som obeslutsamma rynkor i gammal hud och solljuset speglar sig i lackflagor och den luktar polish och polityr. Där ligger alla Pappas gamla tidningar och papper och pennor. Numer används det bara till deklarationen; Pappa sitter nere hos oss och räknar debet och kredit och kräver av oss att det skall vara knäpptyst och lugnt. Vi lägger en soffkudde i den gamla moraklockan. Det krävs bara att en penna ligger fel på skrivbordet för att Pappa skall bli störd, fågelkvitter eller att Mammorna frågar om han ändå inte skall med ut i båten. ”Det kan ju inte vara hälsosamt att bara sitta och räkna och skriva dagarna i ända.”

Hur väl de vill, hur fel det blir. Pappa kräver att få vara ifred, att få hålla siffror i huvudet utan att behöva svara på frågor stup i kvarten. Ibland måste Pappa försvinna en stund, en timme eller två, i ensamhet, bara för att kunna komma tillbaka igen.

5.

Bottenvåningens enda rum och kök luktar honungsmjök och ostsmörgåsar. Förmodligen inte egentligen, men det är så förknippat med Linas honungsmjök och ostsmörgåsar att man knappt kan vara där utan att känna just den lukten, vare sig den finns där eller ej. På så sätt är den egentligen alltid där.

Hur många kvällar har vi inte suttit där, uppkurade i tevesoffan framför teven och sett på Snobbar som jobbar, Helgonet, Drop-in, Polarstation Zebra svarar inte och Casinorevyerna? Den minimala hallen luktar mest Pappas oljerock och stövlar som han hänger där för att han inte får ha den i Storhuset för mammorna. På dörrmattan står det ”välkommen” med Coca-Cola-stilen, även om mycket av texten har skavts bort, trots att vi nästan alltid går barfota. Det är bara på morgonen och på kvällen, när det är blött och kallt i gräset, som träskorna åker på. På något sätt blir det alltid så att träskorna hamnar nere hos oss, som ett krigstidslager av skor, höga

drivor av skor, och vi lånar träskor från Storhuset när vi går ned som också hamnar här, blir kvar här, flyttar hit, emigrerar. Pappas svarta träskor med stänk av vit målarfärg också. De brukade säga att vi snart kunde öppna en affär.

6.

Strindbergs samlade står hoptryckta på två hyllplan. Det är gröna ryggar, något vattenskadade, med guldtryck. Han fick dem istället för guldlocka och sedan flyttade han dem ned hit eftersom det stressade honom att de stod där olästa. Strindberg visste något, som vi inte vet. Brukade Pappa säga. Bakom böckerna ligger stora damrättor och vräker sig och blir bara större och större med åren. Då och då tar Pappa fram en av Strindbergs böcker, läser en sida eller två innan han somnar och där ligger boken som ett brutet tak över magen och guppar upp och ned med andetag.

Petter tror att han skall bli författare. I hemlighet smyger han upp till storhuset, det är därför han aldrig har träskorna på sig i den riktningen, och sätter sig i den röda, hårda soffan och tar en av Strindbergs böcker. Sedan är han full av ord som ingen vet vad de betyder men som han ändå måste använda. De blir som hemliga formler och vi skapar oss ett eget språk, byggt på Strindbergs men med våra tolkningar och våra egna konventioner. Vi är ändå sexton sjutton år.

7.

Pappa hade en kartong med sig när han kom. Polisbåtens tvåtaktsmotor ekade i viken, Pappa ströp gasen och lät den glida sakta in mot vår brygga som en tyst fisk. När den var nästan inne vände han riktning, bromsade upp båten. Karl och Axel kastade åt oss tamparna som vi fäste i bryggan och sparkade ned de blå gummifendrarna som skydd för båtens sida. Karl och Pappa bar ned kartongen, Karl skrattade och log och Pappa plirade mot oss och hade en cigarett i munnen och svettpärlor i pannan. De bar kartongen som var ganska tung uppför stigen mot huset, gick förbi vårt hus innan Pappa stannade upp, stod stilla en sekund och gjorde en överdriven teatralisk min som skulle visa att han glömt något, som om han tänkte till, och sedan backade hela kortegen, vi som var i släptåg efter och karlarna med kartongen, ned till vårt hus och in till oss, genom hallen, förbi Pappas oljerock, över dörrmattan och in i stora rummet. Pappa drog fram lågbordet och ställde kartongen ovanpå. Mammorna kom ned från storhuset för att titta de också. Vi var åtta personer i rummet och det var trångt och förväntansfullt. Pappa rev bort kartongpapperet plågsamt långsamt först så att han i ett enda ryck kunde blottlägga innehållet. Vi hickade till,

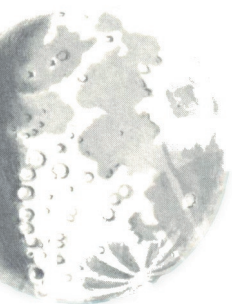
allesamman utom Pappa och Karl som visste förstås, men inte mammorna, när vi såg teveapparaten. Pappa fällde nonchalant upp antennen och lutade den mot kanten i fönstret, stack in kontakten i eluttaget. Teven gjorde ett tjutande ljud och snart såg vi myrorna kriga över skärmen. Pappa visade noga var han lade manualerna och sedan sade han åt Stellan att ta in ettan och tvåan medan han följde Karl ned till båten. De slog ett manligt fast handslag och Pappa lösgjorde själv tamparna med den slocknande cigaretten i mungipan som hängde och slokade som ett blött halmstrå. Polisbåtens motor morrade otäckt och båten försvann ut i Stillhetens hav. Mammorna skakade på huvudet, tänkte väl på hushållskassan, och försvann tillbaka in i storhuset och snart doftade det köttfärspaj och färskpotatis och fisk. Pappa satt i hammocken och såg ut över tomten och såg nöjd ut. Stellan pillade och skruvade och rattade och finjusterade. Det var innan vi visste att den teven skulle bli vårt fönster mot världsrymden. Och att de inte skulle visa Pappa i sin omlopps bana.

8.

Pappa lärde oss att dyka i från bryggan. Han lärde oss simma och dyka efter en blåmålad sten som han slängde allt längre ut i viken allteftersom och det var stiltje och vattnet kristallklart som i den grekiska övärlden. Han visade hur man kastar sig i utan att slå emot botten hur nära ned det än är, hur man klarar sig länge under ytan utan luft och hur man andas genom ett vasstrå om man skulle bli förföljd av bovar och banditer. Pappa var full av knep och trix, han saknade botten. Oavsett vad vi tog oss för visste han ett annat eller bättre sätt. Rina simmade bäst av oss allihop. Hon var som en fisk i vattnet, lång och smal och smärt. Hennes vita armar skar genom vattnet och sköt henne framåt med grace och fart. Hon var nästan lika snabb som Pappa och Rina och Pappa tävlade och vi stod vid bryggan och skrek och hejade så att det hördes över hela Stillhetens hav. Rinas kurviga och strömlinjeformade kropp och Pappas bredaxlade, brunbrända. Rinas simtag som knappt krusade vattenytan och hennes korta, svarta hår slickat utmed huvudet. Pappas armar som piskade skummet ur vattnet och sammanbitna tänder och röda ansikte och hals.

9.

Min pappa har sprungit hundra meter på tio sekunder blankt. Min pappa knep en mördare en gång med bara händerna. Min pappa var nästan två meter lång. Min pappa har däckat en tjur med ett enda slag. Min pappa var frisksportare. Min pappa åkte i en av de vita bussarna och räckte en hjälpande hand då det otroliga var verklighet och de oskyldiga var askgrå och undernärda och matades bara tillräckligt mycket för att de inte skulle

bli smala nog att försvinna genom staketet. Min pappa var fäktmästare. Min pappa älskade färskpotatis med dill och en klick smör. Min pappa var med i frivilligbrandkåren och flög i slaget om Storbritannien. Min pappa var överste. Min pappa var chef för IB. Min pappa visste att de lyssnade på våra telefonsamtal, att bruset i linorna och klicken är ljuden när de byter band, att det är då det gäller att tala fort, fort, för då har de inga bevis. Min pappa kunde fyra meningar på ryska. Min pappa kunde beställa öl på sexton olika språk. Min pappa visste skillnaden mellan fin och dålig whisky. Min pappa har seglat jorden runt. Min Pappa känner Roger Moore.

10.

Pappa köpte skidor till alla utom Petter som fick ta hans gamla avlagda. Isen hade inte lagt sig ännu, men det var skare på snön och det var innan hela mänskligheten samfälligt glömde av att man kunde åka skidor utan i förväg uppkörda spår. Vi gav oss av inåt ön till med termosar med varm choklad, nybakta kanelbullar. Pappa hade vitgrå vinterkläder så att han såg ut som en frivillig i finska vinterkriget fast med röd toppluva med en tofs som hängde i en femton centimeter lång garltråd. Vi låg efter honom med blicken fästade på skidspåren efter honom och den gröna Fjällrävenryggsäcken som doftade kanel. Vi såg rävar i vinterskrud och harspår och Pappa berättade sådant om skogen som vi inte visste, särskilt inte om vintern. Vi fikade och tittade på isen som blev allt tjockare undan för undan och sträckte sig längre och längre ut från strandkanten. Vi fikade och lyssnade på Pappa som berättade om djuren om vintern, om vinterpälsar och iden och ekorrars vinterförråd och möss som sover under snötäcket. Vi fikade och sedan satte vi på oss skridskor och åkte på vingliga ben över en liten insjö där istäcket var tjockt och skrovligt och Pappa lärde oss att göra piruetter och åttor. Vi fikade och sedan tog Pappa fram såg och yxa och vi gav oss ut var och en för att försöka hitta den finaste granen och Pappa hittade en gran som inte var för hög och inte var för kort och inte hade för stort omfång utan var alldeles lagom. Vi fikade och sedan tog vi oss ut på isen och Pappa sågade upp ett hål för var och en av oss och vi tog våra korta spön och Pappa och Stellan och Petter turades om att sätta på maggot till alla och sedan sänkte vi ned betena under isen och väntade; såg på kondensmolnen från våra utandningar, väntade och väntade på en svag ryckning i linorna. Pappa drog upp fisk efter fisk, han log med hela ansiktet.

Han bröt mot reglerna och talade till fisken, lockade på den. Han lösgjorde fiskmunnarna från kroken och visade med händerna hur stor fisken var som han just dragit upp. Rina fick också en fisk och Petter fick två små. Vi fikade, och Pappa delade upp fisken som han dragit upp jämnt mellan oss och själv behöll han bara den stora för att det skulle bli rättvist. Vi surrade ihop grangrenarna så att granen blev nästan konformad och tunnare och lade den på en presenning och spände den efter oss och drog den genom skogen hem och ställde upp den på tomten till allmän beskådan. Vi fikade och sedan åkte vi hem i Pappas spår. Kanelbullarna var sådär färska och goda och smälte i munnen tillsammans med drickchokladen.

11.

Min pappa har fångat sill med bara händerna och dykt efter pärlor i Adriatiska havet. Min pappa har trålat i östersjön och bordats av ryska militärfartyg. Min pappa har jagat björn tillsammans med en negerkung. Min pappa har skakat hand med Gagarin. Min pappa berättade för mig hur det kändes att gå en rymdpromenad.

12.

Pappa bodde en sommar i Grekland tillsammans med Göran Tunström och Leonard Cohen i ett hus på ön Hydra. Solen stekte dem och de blev röda tillsammans. De drack Raki och kräktes tillsammans i ett vitkaklat badrum med ett hål i golvet istället för toalettstol. Allt var bra tills kvinnorna kom, sade

Pappa, och rynkade på ögonbrynen så att de nästan möttes mitt i pannan och rös som av ett obehagligt minne. Ute i vardagsrummet var golvet vulkanrött av rektangulära stenar på diagonalen och i mitten stod en enorm svart flygel med svarta tangenter som negerkukar och strängar som var så spända att man trodde att pianot skulle implodera vilken sekund som helst. Det fanns inga dörrar, alla dörröppningar hade valvbågar och draperier och när man älskade hördes det ända ned till stranden där vågorna aldrig upphörde att rulla in och rasera sandslott och kärlekskranka meddelanden skrivna med en pinne i sanden. Då och då flöt det upp maneter på stranden och hade man väl bränt sig fanns ingenting annat att göra än att suppa sig full sade doktorn sade Pappa och det var precis vad vi gjorde. Vi söp och skrek och våra fötter svullnade och blev röda som signalkräfter. Vi skrev så att fingrarna blödde och fick märken efter typerna på tangenterna och

papperena rullade ihop sig i den enorma middagshettan. Vi satt på taket i solen och skrev i ett ljusrus, kanske det som inspirerade Hrabal, men det var år senare, och då var vi alla hemma igen, Tunström och Cohen och jag, men på olika ställen och av olika anledningar. I kikaren såg man hela ön, fastlandet i fjärran och Kreta som en avlägsen prick i bakgrunden. Pappa hade med sig en bozuki hem och varje gång han spelade på den (han spelade som om det hade varit en gitarr) blev alla som galna, fåglarna lyfte från träden och Bosses och Anns hundar tjöt på andra sidan syrenhäcken. Pappa slog sönder bozukin mot ett klippblock på Ängsö och sedan begravde vi den bakom gamla dasset bakom storhuset och sedan var det inte så mycket mer med det. Jag har alltid velat åka till Grekland.

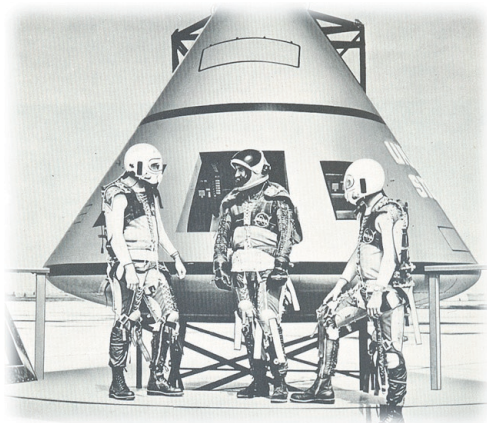
13.

Min pappa är starkare än din pappa. Min pappa har spelat i samma band som Clabbe. Min pappa vet var gränsen går, även om man själv måste upptäcka den, och inte bara kan berätta och få någon att förstå. Min pappa vet hut. Min pappa sätter ett likamedtecken mellan förnuft och ansvar. Min pappa tycker att det viktiga är att människan kommer till månen, inte att det blir ryssarna eller amerikanerna som vinner. Min pappa är pragmatiker, han åker med den som har raketen först färdig. Min pappa skulle offra sitt liv för någonting han tror på. Min pappa skulle aldrig ljuga. Min pappa har ryckningar ibland i vänstra ögonvrån.

14.

Trots att Lina bara är något år äldre känns det som om det är minst tio år emellan oss. Lina är helt enkelt lillgammal och det är inte jag. Lina funderar över karriär och jag funderar över flickor. Lina funderar över linneskåp och jag funderar över bilar. Lina läser till sjuksköterska och jag är skoltrött och har tagit jobb på mudderbåten. Vad kan jag säga?

När vi är i stan ser jag henne sällan, jag springer ute, hon är kvar inne och pluggar. Jag funderar inte så mycket över att vi är syskon, egentligen, mest att vi bor under samma tak och när Lina blev tretton kunde vi inte bo i samma rum längre och först fick jag flytta in hos mamma, men sedan fick jag sova på soffan i vardagsrummet och jag hatade Lina för det. Sedan fick hon ett rum på lasarettet och så fick jag flytta tillbaka in igen till mitt gamla rum utom på helgerna då hon bor hemma igen och jag får nöja mig med soffan.

15.

Pappa låg i hängmattan och läste Rymdens pionjärer. Ibland läste han någonting som var så intressant att han var tvungen att läsa högt. Ibland rabblade han långa listor med fakta som bara han förstod. Vi förstod "längd" och "vikt", men hade svårt att tänka oss nitton ton. Det var först när Pappa förklarade som det blev uppenbart att raketerna faktiskt var så stora som

de var. Pappa förklarade gärna och berättade. Han låg i hängmattan mellan björkarna och läste högt för oss där vi satt vid trädgårdslandet på utemöbler av obehandlad furu och drack sockerdricka genom smala sugrör och krigade om vem som skulle få vilken sugrörsfärg. Pappa berättade för oss om kampen mot tyngdlagen, om flytande bränsle, och om kroppars tröghet. Enligt Pappa kunde man uppnå ljushastigheten med en mopedmotor, bara förutsättningarna var de rätta. Pappa ritade raketer åt oss i en skrivbok, fantiserade fram nya modeller och varianter. Vi åt nygräddade bullar och utvecklade Saturnus 6 och Sojus, lekte Astronaut och Kosmonaut.

Slutet av boken handlade om rymddrömmarna, om kapplöpningen till månen, och varken Pappa, Stellan eller Rina kunde få nog av just det kapitlet. Om och om igen läste man om de nya raketerna som skulle komma, om månlandare och försök med apor och hundar i rymden. Vi gav Bosses och Anns hundar hemliga namn, som Bosse och Ann inte kände till, namn som Bjelka, Strelka och Laika, fast deras hundar inte är tikar. Men det som var mest fascinerande var just människorna i rymden och planerna på att landsätta en människa på månen. Pappas ögon tindrade när han sade det där, "en människa på månen", och knäppte händerna bakom huvudet och slöt ögonen och fantiserade. Mammorna förstod inte vad det var som var så fantastiskt. Hellre än att lyssna på Pappa eller skissa på raketer och omloppsbanor runt jorden diskade de, eller bar ner mattor till bryggan för att skura dem och piska dem och hänga upp dem på tvättstreck bakom huset. De hade inte förstått någonting.

Vi var alla vansinnigt barnsliga när det kom till rymden. Kanske var det för att Pappa var så annorlunda när det handlade om månresorna, för att han var så entusiastisk, så fylld av iver inför det storslagna projektet att det var omöjligt att inte bli smittad. För honom kvittade det om det var amerikaner eller ryssar som var först på månen. För honom var det mer en fråga om

att komma dit. I sina drömmar måste han ha stigit ut på månen tusentals gånger. Det är jag övertygad om. Konstigt vore det väl annars.

16.

Stellan hade fallit och stukat både foten och handen och Pappa åkte till Pappa monterade upp teleskopet nere hos oss så att Stellan skulle slippa gå hela vägen upp till Storhuset hela tiden, och speciellt inte om natten. Det var rött som löven, med en metallisk glans och fyra små rattar för att ljustera skärpan tror jag, höjden och för att låsa benen i en fast position. Han ställde in en speciell träplatta och borrade tre hål som han stack ned benen i och kontrollerade att de viktigaste delarna av natthimlen gick att se utan att träden utanför kom i vägen. Ville man se en annan del behövde man bara skjuta plattan över golvet bort till andra väggen. Under träplattan låg en duk och trägolvet repades inte det minsta.

17.

Som du ser på skissen är det tre hus. Fyra egentligen. Fem egentligen. Först är det Storhuset, det är det i mitten. På framsidan finns utbyggnaden, eller tillbyggnaden som vi gjorde -59. Då var jag elva. Ned mot vattnet finns Barnens hus. Det ligger nästan vägg i vägg med lillstugan, som var Barnens hus när Pappa växte upp. Nu är det väl mest en bod, eller ett förråd. Och mittemot ligger Sjöboden där pappa har alla verktygen och det egenkryddade brännvinet är gömt. Han har gömt det i botten på den gamla vattentunnan. Vilket liv det blev när Mamma ville kasta den.

Bakom huset finns Bodarna. Där finns det gamla dasset innan vi skaffade mulltoa, där finns gräsklipparen och de gamla verktygen. Där gömde jag fickkniven jag stal, bland verktygen i Pappas verktyglåda. Det var ganska dumt eftersom han alltid använde de gamla verktygen iallafall eftersom han inte ville slita på de nya. Han var sådan. Sådana var de allihop i hans generation.

18.

Pappa och Stellan satt vid köksbordet och bläddrade i Clas Ohlson-katalogen och talade om rymden igen. De vände blad, pekade och räknade efter på ett papper; vägde för- och nackdelar. De hade en schematisk skiss över tomten som visade höjd på träden, de hade själva uppskattat höjden genom att mäta ut en meter på stammen, ställa sig en bit ifrån, mäta hur lång metern var i millimeter på det avståndet och hur högt trädet var i millimeter varefter höjden på trädet kunde räknas fram. Det var Pappa som hade kommit på den fiffiga idén och därefter hade de mätt allt i hela

trädgården för att vara på det säkra med att platsen som de valde för teleskopet skulle vara den bästa tänkbara. Kommentarer om utsikt från de olika fönstren fanns på papperet och för varje teleskop var de tvungna att gå genom allt igen, dra samma slutsatser från nästintill identiska fakta och räkna och bläddra och drömma vidare. Det var Pappa som beslutat sig för att köpa teleskopet, Stellan var förstås överlycklig, och de räknade på hur mycket av rymden, speciellt månen, de skulle kunna se beroende på styrkan på teleskopet.

19.

Jag hade fallit och stukat både foten och handen och Pappa åkte till fastlandet och tog bussen till Norrtälje och kom tillbaka med ett helt lass med spel, kortlekar och Vangaratta och Alfapet. Vi kokade honungsmjölk och satt nere hos oss och spelade kort, Finns i sjön, Plump, Skitgubbe och Hej knekt. Pappa var med oss och spelade Vangaratta och Alfapet medan mammorna kokade färskpotatis med dill och stekte aborrefiléer och Pappa lärde oss nya ord som "krakmandel", "tabernakel" och "frygier" som jag fortfarande kommer ihåg och kan stava till (hoppas jag), även om jag förmodligen inte minns vad de betyder; jag vet mest att de finns.

20.

Pappa spände en dörr efter polisbåten och lät oss åka. Det var -69. En riktig het, jävla sommar och solstrålarna skar röda streck i huden som föll av i flagor och lämnade vita spår i det torra, törstande sommargräset. Pappa var så slut efter jobbet att han bara kollapsade i hammocken och mamma baddade hans panna med en vit linneduk och vi drack hallonsaft och flädersaft på baksidan av huset där det gudskelov var skugga mestadels. Jag gick ned fyra kilo trots att jag proppade mig full av bullar och rulltårter och låg och flämtade i en solstol med utsikt ut över viken, den som vi kallade för Stillhetens hav.

Det var dörren mellan verandan och vardagsrummet och det var viktigt att Mamma inte fick veta. Såvitt jag minns hade den aldrig suttit i dörren, bara stått lutad mot väggen i sjöboden och tagit plats. Mamma sparade alltid på allt. Mamma sade att man kan aldrig så noga veta. Jag minns att det var '69, för det var året då President Nixon var i Kina, Apollo 11 stod i startgroparna och Pappa fäste dörren efter polisbåten och lät oss åka; satte fingret framför munnen och sade att det var viktigt att Mamma inte

fick veta något, och polisbåtens tvåtaktsmotor lyfte upp oss och dörren så att vi gled på ytspänningen som en skraddare och vi blev solbrända och saltstänkta där vi for i skytteltrafik mellan Räfsnäs och Fejan på den oljade dörren.

Polisbåten hade ett djupblått skrov och resten var bländvitt, vi tjänade fyra kronor varje lördag genom att putsa och skura båten, men det var inte så mycket för pengarna som för att båten skulle vara där som vi gjorde det. Vid vår brygga låg polisbåten, stor och vacker och pampig och olik alla andra båtar på bryggorna som låg utmed Stillhetens hav. Den enda båt som kunde mäta sig med den var teaterbåten, men den var för stor för att lägga till vid affärsbryggan och fick nöja sig med ångbåtsbryggan tvärsöver ön på andra sidan och det var så långt bort att då räknades det inte. Vi tjänade en krona var och varje lördag lade vi samman varsin tjugofemöring av de fyra så att vi fick en krona tillsammans och med de pengarna tog vi roddbåten och rodde över till affärsbryggan och gick till kiosken och plockade en hel påse med tvåöres och femöres och sedan satt vi och åt och åt på framsidan för att hinna innan kolorna smälte till en enda klump i hettan. Sedan lade vi dörren i vattnet nere vid bryggan och polisbåtens motor spann och kom upp i varv och sedan förde kaptenen spaken framåt och släppte lös motorkrafterna, propellrarna sprutade vatten och tryckte oss framåt med ett sjuhelvetes ryck och man höll så hårt om repet att man fick mönstrade avtryck i huden. Det var femton meter lina mellan båten och dörren och vi stålsatte oss för rycket. Polisbåten stegrade sig och slungade hav och skum åt sidan. Vi red i kölvattnet och såg vågorna slå mot stränderna så att båtarna vid bryggorna guppade och slet i sina förtöjningar som om de blev inspirerade och fick lust att följa med. Pappa stod i aktern med händerna på relingen och log mot oss med hela ansiktet. Som om det var han som stod på dörren; som om han kunde se och uppleva det genom oss; som om det kittlade eller retade ett gammalt minne.

21.

Det var beckmörkt ute; när man försökte titta ut genom fönstren såg man bara en svart spegelbild som inte skulle ha gett någon rättvisa. Det var den första nattfrostén tror jag, och små, små vattendroppar bildades på glasrutornas insida och tidningssidorna på dagstidningarna i fönstret veckades eller rullade ihop sig. Det kom ljud från Bosses och Anns, granntomten, som om de slogs eller grälade. Pappa hade precis somnat och låg och dåsade på locket till kökssoffan som en ung Kronblom och Mamma hade just lagt en filt över hans ben som annars hängde över karmstolen ute på den inbyggda verandan.

Då hördes plötsligt en skarp knall, som av ett pistolskott som fyllde hela viken kastades mot klipphällarna på andra sidan och kom tillbaka mot oss så att det lät som ett jättelikt smatterband. Pappa kom på benen och var strax barfota på andra sidan dörren på väg mot Bosse och Ann; benen som pistonger, varje steg ett jättekliv och kastade sig rakt genom häcken och till andra tomten. Vi rusade förstås efter, allesamman. På andra sidan var bara natten, släckt i huset och bodarna och daggvått och kallt i gräset genom strumporna. Hundarna skällde och gläfsste. Pappa var försvunnen. Storhuset var mindre än tio meter bort men kändes ruskigt avlägset. Det var mest hela situationen som var skrämmande.

Pappa hörde steg, hörde någon flåsa och springa bort från huset. Han svängde, löpte tyst längsmed häcken och upp mot vägen som sträckte sig längsmed vattnet, bara femtio meter från stranden och avgränsade tomternas baksidor (vattnet framsidorna). Pappa såg bara en silhuett och tog ett par tysta, barfota språng och kastade sig sedan som en superhjärte eller Zorro över mannen och fällde honom till marken. Han låste hans armar i ett polisgrepp och ropade sedan på oss att vi skulle komma till honom med hans jacka och en ficklampa. I jackan låg ett par handklovar och snart hade vi en livs levande bov i köket med blöta byxben av daggen, rödblossande vänsterkind och vägsnuts på knän och skortbröst. Han hette Lars och var tjugonio år och drack sitt kaffe i en röd emaljugg med båda de handklovade händerna. Först en klunk kaffe och sedan ett bett i havrekakan som Mammorna ställde fram. Pappa gav honom en rejäl utskällning, läste lusen av honom i väntan på Polisen. Bosse och Ann satt i köket, Ann var väldigt uppskakad och Bosse tröstade, annars hade han nog velat vara ute med Pappa och skälla.

Pappa ledde ned honom som en straffånge till bryggan när polisbåten kom och knuffade honom framför sig upp på däck. Han stod kvar på bryggan och vinkade efter båten. Överallt var tända ljus i fönstren kring Stillhetens hav; Pappa stod som en världstenor på scenen i ljuset från alla dessa fönster, nonchalant bortvänd och vinkade mot polisbåten som försvann. Sedan tog han ficklampan med sig ned i sjöboden och försvann ett tag. Sorterade verktyg eller bara satt och andades i tjär- och limlukten. I den trånga boden blev han åter Clark Kent, rättade till slipsen och borstade av kläderna så att ingen skulle kunna ana att han bara timmen tidigare flugit genom nattmörkret och slagit ned på skurken som pilgrimsfalken, världens snabbaste djur. Rökte en cigarett. Gick tillbaka upp till Storhuset, klädde av sig, lade kläderna i en enda röra och sjöng så att det ekade i duschen. Sedan spelade han ett parti svälta räv i morgonrocken, vann och gick och lade sig med ett leende på läpparna.

22.

Pappa bjöd hem Paul Petersen på en kopp kaffe och mazarin. Båten låg uppdragen på landbacken och skulle repareras, ses över, motorn smörjas och kölsvinet matas. Vi avbröt dem tio tolv gånger med olika frågor om lack och skrapning och olika bultars olika tjocklek för att det inte fanns i Pappas anteckningar i den röda skrivboken som Mamma hade skrivit "Båten" på med blå kalligrafipenna.

Paul Petersen hälsade på oss mycket artigt och tittade intresserad på när vi röda i synen ställde våra frågor och Pappa gav ett utstuderat svar och skissade med fingret i luften för att förtydliga. Paul Petersen drack av mammornas kaffe och bet ett bett i den hembakta mazarinen och smulorna på bordet lockade till sig en sådan där fågel som flög till Ekelöf och Lars Forssell. En fjädermusa och Paul blev inspirerad. När vi för sjunde gången knackade på och bad att få ställa en fråga tog han en autografpena och började klottra ned en sångtext på en servett, en av mammas vita lanneservetter, men Pappa visade med handen att vi inte fick störa Paul, inte ens för att ge honom ett vanligt, vitt pappersark. Pappa visste vad det innebar att bli störd i arbetet, och nu tog han på sitt ansvar att Paul Petersen inte skulle bli avbruten, inte förlora sitt flyt.

Paul Petersen kastade fram ett par bokstäver och Pappa spelade på gitarren; Paul nynnade och skrev på servetten. När allt var klart sjöng han för Pappa som blev nästan tårögd och rörd och satte Mamma att kopiera Pauls anteckningar till på skrivmaskinen. Själv behöll han servetten och ramade in den över hängarna i tamburen. Då och då tar han fram gitarren och spelar låten. Då får jag och Petter knäppa med fingarna i takt och leka doa-doa-kör. Pappa sjunger med sin bästa röst och vi knäpper och mammorna i köket upphör med disken eller strumpstoppningen och bara sitter tysta och lyssnar. Lina och Rina tittar på oss och försöker att inte skratta.

Pappa sade att att om båten bara hade varit sjömässig och han hade haft reservtankar hade han gärna kört hem Paul själv, men nu fick det duga med att följa honom till affärsbryggan och vänta passbåten. Innan Paul klev ombord på passbåten gav de varandra en sån där sällsynt och uppriktig manlig kram. Passbåtsmotorns dunkande var som ett rytminstrument och Pappa hängde gitarren om halsen och spelade ur minnet och Paul Petersen stod längst bak i aktern och sjöng som om han vore Gene Kelly, och alla som bodde i viken stack ut sina huvuden genom fönstren och nynnade melodin som var en sådan där som lätt sätter sig på hjärnan på en och som

man kommer på sig själv med att jämt gnola sedan. Paul sjöng och försvann bort med passbåten men sången var inte mindre sann för det.

Vi kunde texten långt innan vi lärt oss tala engelska och det var först då vi förstod, texten, Paul, Pappa och vad som egentligen hade ägt rum den där speciella morgonen när Paul var på besök. Några veckor senare kom det en vinylskiva på posten till Pappa i ett rekommenderat brev och Pappa lade den bland de andra skivorna i skåpet och tog bara fram den och spelade den riktigt bra och riktigt dåliga dagar. De bra dagarna fyllde sången, laddade den på något sätt så att skivan blev statisk och drog till sig allt dammet, och de dåliga dagarna gav den, och Pappa sög i sig av all den där energin. Det hjälpte oftast att lyssna på Pauls visa.

23.

Jag vill säga detta en gång: skärgården är inte nödvändigtvis sommar, det blir vinter också. Man kan gå på isen mellan öarna.

24.

Pappa var inte rädd för havet. Inte ens när det frusit till is. Han gick alltid tvärs över viken och mellan små öar och kobbar med sina snörkängor med isdubbar undertill tjocka och gummisulor. Skidor åkte han ofta, till affären för att handla och drog pilsnerbacken efter sig på isen i ett rep om magen. Det var tampen på repet som en gång fäst köksdörren efter polisbåten och gungan vid trädet nere vid vattnet. Snön låg i vita drivor över tomtmarken och i glipan mellan fönsterkarmarna och fönsterglasat frös kondensvatten till is som hotade att spräcka träet om inte vi gick ut ibland och rotade bort det med en skruvmejsel som låg på en bräda över ytterdörren just för detta ändamål. Det hängde istappar som vampyrtänder i husknutarna, och av någon anledning rensade Pappa aldrig där. Det hände aldrig någonting, de ramlade aldrig ner och krossade någon, men hade väl heller inte skadat någon för det var så kort till marken. Inte som i stan där tapparna har tio meter ned. En gång såg jag hur det föll en stor iskoka från stuprännan bara en meter från en barnvagn.

25.

På höstarna antog löven fantastiska färger, roströda, gula och bruna. Träden som avgränsade vår tomt från Bosse och Ann blev nästan uteslutande vackert gula och reflekterade de allt färre soltimmarna så att hela tomten badade i ett gult sken som förvrängde de få gröna färger som var kvar till att bli gulsjuka och febriga. Hela gräsmattan ned till båtbyggan suckade och svettades och grässtråna dukade undan för undan

under och slaknade och föll ihop. Havet var fortfarande varmt och det gick fortfarande att bada om man var tjockhudad, vilket man var. Pappa hade burit ut plankor vid början av sommaren för att bygga en bastu alldeles nere vid vattnet. Plankorna var murkna och gistna och vi var tvungna att smyga bort dem till soptippen på kvällarna för att han skämdes för sin lättja och sin underlåtenhet att ta itu med bastubygget år efter år.

26.

Var var mammorna. Det var en av Pappas ständiga frågor, fast i nutid, presens: "Var är mammorna", han sade aldrig deras riktiga namn. Kanske när vi inte var där, men aldrig annars. Kallade Mamma för Mamma och Stellan och Linas mamma för Mamma. Mammorna var samlingsnamnet och vi lånade det och gjorde det till vårt. Men var var mammorna? Svårt att veta. Jag menar inte som i Pappas fråga. Då var svaret ofta att de gått till affären, gått till tvättstugan eller gått på promenad eller var nere vid bryggan. Jag menar var de var i våra liv. När jag tänker på min barndom ser jag alltid Pappa i bild, ofta i närbild eller extreme close-up, men aldrig mammorna. Mammorna var alltid någon annanstans, jag skymtar deras ben eller nakna underarmar bakom Pappa, men aldrig en mamma i helfigur eller en ansiktsbild. Jag vet inte varför.

Ansikten skall vara så svåra att minnas, men jag kan framkalla Pappas leende på bilden som mamma lät trycka upp i fyra och gav som porträttbild åt oss alla att föra med till våra nya hem när vi nu skaffade dem. Ansikten skall vara svåra att minnas, och jag kan aldrig framkalla mammornas. När jag tänker på Mammas ansikte får jag bara se bilden av Mamma i sorgflor efter Pappa. Jag kan inte ens minnas hur hon såg ut förra julen, förra sommaren, än mindre hur hon såg ut förr. Jag minns Stellas och Rinas och Linas och mitt men aldrig mammornas. Hur kan det komma sig?

När jag tänker på mammorna kommer jag att tänka på bullar och saft och maträtter som gravad lax med hovmästarsås, dillstekt potatis, köttfärsbiffar och lammfärsbiffar. Hasselbackspotatis, stuvad potatis, ugnsbakad potatis, kall potatissallad med rödlök och dijonsenap, färskpotatis med dill och örter. Potatismos, råstekt potatis med vitlökssmör, potatisgratäng, potatispaj. Pappa älskade potatis. Mestadels åt vi potatis, sås och så någonting till. Mestadels kött eller fisk. Men det var sekundärt, allt kretsade kring potatisen. När jag tänker efter äter jag ganska mycket potatis fortfarande, mycket mer än pasta eller ris. Men det här handlar inte om mammorna, det handlar om Pappa. Det är faktiskt så, Pappa är centralgestalten och ju mer jag låter mammorna vara med desto mer vrider han sig i sin grav och det inte meningen, är alls inte det

det handlar om. Inte än åtminstone. Det här får vara ett slags bokslut och i en bok kan man inte ha mer än en huvudperson. Dessutom är det för tidigt med mammornas gravskrift ännu, vi måste låta dem dö först. Konstigt nog känner jag inte samma känsla inför det som för Pappa. Men jag väntade mig i och för sig nog ingenting annat.

27.

Det var dan det otroliga skulle bli verklighet. Det var Pappas födelsedag men det var inte det som var det otroliga och hade dessutom varit verklighet i ungefär femtio år. Det som var otroligt var att det var idag Örnen skulle landa. Den skulle kopplas loss från kapseln och sakta falla mot månen och landa mjukt med hjälp av bromsraketer. Vi satt i Barnens hus, nere hos oss, i väntan på att få se detta otroliga. Bilden var i svartvitt, men det var tevens fel, inte sändningens. Månlandningen skulle däremot sändas svartvitt, men det var mer på grund av tekniska begränsningar än något annat. Svartvita radiovågor gick snabbare.

Jag satt där och längtade efter Linas honungsmjolk och ostsmörgåsar. Att få sätta tänderna i någonting annat än kakor och tårta. Jag ville inte känna lukten av kaffe förrän i morgon, och då inte av kallt kaffe i glömda koppar utan direkt från kannan, svart och varmt och bränt och tillsammans med grötlukten från Pappas havregrynsgrot och sedan snabbt dölja doften genom att stoppa näsan i ett stort glas kall mjolk. Magen knorrade vid tanken på riktig mat. Att få göra ifrån sig geggan av kaksmet och tårtsmulor och grädde och fylla utrymmet i magsäcken med något som luktade och smakade nyttigt. I väntan på månlandningen. Det skulle bli ikväll.

28.

Varje sommar åkte vi någonstans allesamman. Till en början åkte vi till Katrineholm, till Bornholm och till Danmark. Sedan tog vi oss längre och längre ut i Europa. Målet var att slutligen nå Grekland, men innan det var dags att åka dit hade vi slutat semestra

tillsammans och var och en fick försöka ta sig till Grekland för egen maskin eller nöja sig med Pappas berättelser om hur han var där med någon svensk författare och en musiker från Kanada och drack raki och bar sig åt. Men Danmark gillade vi så mycket att det fick bli en port ut till Europa som vi alltid stannade i på återvägen, liksom för att få välja att åka tillbaka

hem igen. Som för att markera att det var ett frivilligt val. Vi stannade i Danmark, i Köpenhamn alltid, en dag eller två på väg hem, skakade av oss vår sista reslusta och njöt av att vara otyglade. Vi var åskledare! Och i Danmark brann vi.

Vi avslutade alltid alla resor på Pumpehuset där vi dansade och lyssnade på musik och såg danska män och kvinnor leva sina sorglösa liv döpta i spadet efter röd pölse och där livets vägsål bestod av valet mellan Tuborg och Carlsberg. Danmarsperioden, och överhuvudtaget danmarksvistelserna, var alltid fantastiska. Sorglösa. Bröllopsartade.

Vi dansade till musiken tillsammans eller med andra. Gick iväg med andra eller var tillsammans hela kvällen. Vi var överens om att vår natt var lättsinnig och egoistisk, den var vars och ens natt och ingen förmanade eller bannade eller tittade snett. Alla var förlåtande och överseende och entusiastiska, pekade på vackra pojkar och vackra flickor och dansade, gungade med kroppen och sjöng med i musiken. De spelade Downtown med Petula Clark och vi sjöng med i refrängerna som om vi själva varit med och skrivit texten. Det var en bohemisk, tanklös natt som kunde sluta hur som helst, hos vem som helst men som alltid började på Pumpehuset. Vi släppte våra hämningar, dansade ur oss allt det som vi höll tillbaka hemma, hos mammorna, hos Pappa, i Barnens hus på framsidan av tomten och med två våningssängar med fyra bäddar i samma rum, två män, två kvinnor och alla kusiner eller syskon.

29.

Sekunder senare. Vi tog springnota från livet och det gällde att inte slå av på takten. Murgrönan på brandväggen utanför sparade oss mödan att knyta samman lakanen till rep. Vi klättrade ned mot den väntande taxin, en gul, mullig. Taxichauffören höll upp dörren och vi klättrade in.

Följ det där beatet och vi trängde oss in i den långa raden av taxibilar och taxidroshor som visade in mot Gamla Stan och Pumpehuset. Bilarna var identiska, vi visste inte om vi satt i den eller den bilen, och utanför steg värmen värre än i en bastu och kläderna klibbade fast på kroppen, försökte strypa en, förlamade en, stramade åt, smet åt, bar sig åt. Det var ett välkänt beat och strecken från gatlyktorna som susade förbi i förbifarten pekade ut målet som var på väg åt motsatt håll. Det var en Volkswagen Golf med volvoformer, kantiga och småaktiga och helljusen stack oss i ögonen och förarn trampade gasen i botten och det bar iväg. Brejket innan tredje versen på Stardust synkoperade de sekunder allting stod still. Tre slag i takten.

Taxibilarna gnuggade sig mot varandra så att gnistorna flög och sprutade. Den gula färgen blödde av och bilarna var nakna och metallicglänsande utan att skämmas. De kastade sig över varandra så att det blev buckor och dörrarna blev svåra att öppna sedan; tungkysstes så att kylarmärkena gjorde avtryck i sidorna som väldiga sugmärken i stålet. Vi grälade och slog oss blodiga om huruvida de tre tatuerade punkterna mellan tummen och pekfingret var luffarmärket, treenigheten eller tro hopp och kärlek. Det visade sig, men det gav vi fan i, att det var symbolen för trepunktsbälte.

Som en spindelhona efter parningsakten svalde taxin folkabilen sekunden efter att vi kläckts, kastade ut oss genom passagerardörrarna som smällde som trötta blygdläppar och vi gled utmed asfalten så att ytterplaggen nästan fattade eld. Vi var åskledare! Och ikväll brann vi. Svettplaggen smet åt som trånga badshorts.

Vi visste inte om vi väntade på ambulansen eller likbilen – så fulla var vi. Vi var så fulla, det kvittade lika. Bara destinationen var densamma. *Pumpehuset*. Fy fan. Downtown med Petula Clark. Downtown med Dolly Parton. Men vi var uptown med Stellan, Lina, Petter och Rina på botten av en dansk jävla ful ankdamm och lyssnade på sirenernas sång som kom allt närmare. Det var en ambulans. En Mercedes. Fy fan. Jag har aldrig varit så tankad som då.

De lade oss på britsar och bar in oss i bilar som hade röda fartränder och satte av mot lasarettet som det gällde livet. Vi blödde på inredningen och när jag stängde munnen krasade det som falu råg-rut.

Sirenerna sjöng hela vägen och de slutade inte när vi nådde akuten. Läkarlag, sockerlag, fotbollslag. Jan vet vad jag menar. De sjöng och bar oss genom oändliga korridorer. De sjöng och lyfte oss mot himlen i hissar och det måste ha varit likbilen för plötsligt kom där ett starkt vitt ljus och jag kunde inte röra mig. Sprutan var full av det dyraste på menyn och jag blev sladdrig som spaghetti utan att det var det minsta olagligt.

Läkaren stack kniven i mig och rensade mig fri från grusrester och tygslamsor. Där huden och kläderna blivit ett stramade det och sprack så att assistenter fick plocka och rensa bomull för att ha nog med tussar. Att vi inte skulle nå *Pumpehuset* visste jag. Inte bara inte idag utan ingen gång mer. När vi kom hem skulle de ta ifrån oss rätten att smälta ut i en gemensam sörja av intryck och öl och rinna fram och tillbaka över botten på plastbacken tillsammans med de andra danskarna. När vi kom tillbaka skulle orden inte räcka till för vare sig mammorna eller Pappa och Pappa skulle försvinna en timme eller två för att komma tillbaka igen utan att

mammorna för den sakens skull blev tysta eller slutade att strö salt i såren. Och när vi grät skulle det inte vara krokodiltårar. Det skulle inte vara för att vi hade förstått att vi var dåliga dåliga barn utan för att vi hade gått miste om de nätter då vi verkligen var vi. Våra vilda, danska nätter var inte längre.

Och mitt i de tankarna böjde hon sig framåt för att skjuta mig fullare och jag önskade att brännsåren satt högre upp. Jag var säker på att hon var en sådan som använde läppstift till att måla sina bröstvårtor trots att det färgade av sig på kläderna. Ingenting stoppade henne. Hon log och stack nålar i mig tills jag domnade bort fullständigt. Vilken kvinna.

30.

Bottenvåningens enda rum och kök luktar honungsmjolk och ostsmörgåsar. Förmodligen inte egentligen, men det är så förknippat med Linas honungsmjolk och ostsmörgåsar att man knappt kan vara där utan att känna just den lukten, vare sig den finns där eller ej. På så sätt är den egentligen alltid där.

Hur många kvällar har vi inte suttit där, uppkurade i tevesoffan framför teven och sett på Snobbar som jobbar, Helgonet, Drop-in, Polarstation Zebra svarar inte och Casinorevyerna? Den minimala hallen luktar mest Pappas oljerock och stövlar som han hänger där för att han inte får ha den i Storhuset för mammorna. På dörrmattan står det "välkommen" med Coca-Cola-stilen, även om mycket av texten har skavts bort, trots att vi nästan alltid går barfota. Det är bara på morgonen och på kvällen, när det är blött och kallt i gräset, som träskorna åker på. På något sätt blir det alltid så att träskorna hamnar nere hos oss, som ett krigstidslager av skor, höga drivor av skor, och vi lånar träskor från Storhuset när vi går ned som också hamnar här, blir kvar här, flyttar hit, emigrerar. Pappas svarta träskor med stänk av vit målarfärg också. De brukade säga att vi snart kunde öppna en affär.

31.

Mina drömmar handlade inte precis om att bli någonting, snarare att bli av med något. Bli av med Lina så att jag slapp sova på soffan, bli av med skolan så jag slapp sitta och sova i bänkarna. Jag hade inga speciella drömmar om att bli någonting. På somrarna jobbade jag på mudderbåten och på våren, hösten och vintern tog jag litet ströjobb överallt, jag lärde mig förnamnen på handläggarna på arbetsförmedlingen. Jag var trött på att plugga, trött på att slava för någon tjock farbror som hade sina inkörda rutiner och vägrade lyssna på mina idéer; jag hade alltid idéer, man kunde

alltid förbättra rutiner, ändra på sorteringsordningen på lagret och så vidare. Men ingen ville lyssna, eller ens försöka. Ett arbete hade jag som jag trivdes med och det var att stå i tobakskiosken på Odenplan. Det passerade väldigt många intressanta människor, och musikskolan låg där och vackra flickor med tunga fiol- eller cellolådor passerade upp ur tunnelbanan och köpte en glass om det var sommar, tuggummi om det var höst eller bara röksignalerade till mig med sin utandningsluft om det var smällkalla vintern. Men allt gott har ett slut och kiosken fick fraktas bort för att göra plats för en bredare tunnelbaneuppgång så att flickorna skulle kunna gå i bredd som en musikkår och till och med en trumslagare.

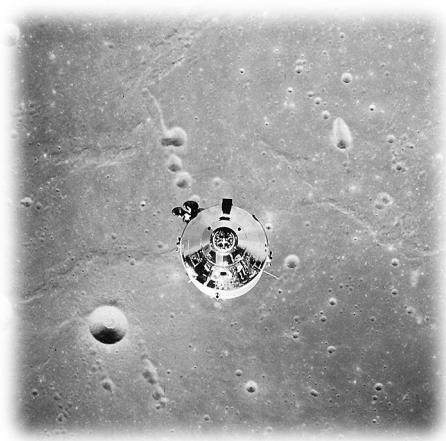
Det enda jag visste var att jag skulle bli rik, tjäna mycket pengar på något sätt så att jag kunde köpa ett eget hus, tomten bredvid Pappas ute på ön, eller bygga ett eget hus på vår tomt. Jag skulle köpa ett starkt teleskop och bygga ett lusthus kring det och Pappa och jag och kanske också Rina skulle sitta i lusthuset och dricka honungsmjölk och kaffe och titta i teleskopet ut mot stjärnorna. Jag skulle köpa en båt med femtonhästarsmotor och varje morgon skulle jag stå nere på bryggan med en sockerdricka och se när Pappa blev hämtad av polisbåten på vår gamla brygga och jag stod på min brygga och vinkade mot honom. Jag hade huggit ned träden så att jag kunde följa båten långt ut i viken, sedan skulle jag gå tillbaka upp till mig och äta en skål kall långfil med pepparkakor som man annars bara fick till jul och i kikaren se tvärsöver sundet till systrarna och hoppas på att polisbåten väckt dem så att de syntes i fönstren med håren över ända och tunna nattsärkar eller pyjamasar och ännu hellre att de gick ned till bryggan för att ta ett morgondopp.

Allt gick att ordna bara det fanns mycket pengar. Sådana funderingar och fantasier om vad man kunde göra med pengar hade jag ofta. Det var det jag låg och funderade på i den hårda soffan i vardagsrummet och hörde Lina snarka och snusa från rummet bredvid. Soffan var så hård att tänka på pengar var det enda som hjälpte. Jag låtsades att täcket var en enda stor sedel som jag virade in mig i och det hjälpte. Snart sov jag gott jag också, men med vissheten att om jag inte skaffade mycket pengar snart skulle jag bli tokig. Då återstod bara frågan om hur.

Det var den där dubbelkvällen som vi kallade den, Pappas födelsedag först och sedan månlandningen. Vi satt där och väntade på sändningen, och hela rummet var liksom elektriskt. Vi var laddade, vi visste att det skulle bli ikväll, Örnen skulle landa på månen, Armstrong och Aldrin och Alex skulle alla ut och gå de första historiska stegen på månens yta. Vad kunde vi göra annat än prata drömmar? Imorgon skulle hela världen vara ny, allt skulle

vara möjligt. Om vi kunde landsätta en människa på en annan planet måste det väl vara möjligt för mig att bli rik? Jag lovade högtidligt att jag skulle ha tjänat en miljon inom loppet av tio år, det var en svindlande summa då också, men någonting sade mig att det skulle gå. Någonting säger mig att det kommer att gå.

När man ser en stjärna falla får man önska någonting, och igår såg jag ett meteoritregn som löstes upp över himlen, det var som när man smetar ut tio gräddklickar med handen. Jag önskade att månlandningen skulle gå bra, jag önskade att Pappas födelsedag skulle bli lyckad, jag önskade att vi alla skall leva länge och lyckliga fria från krämpor och besvär, jag önskade att jag skulle bli rik snart, jag önskade att jag skulle hitta en flicka som var som Rina fast ljushårig och några år yngre så att hon var som jag, jag önskade att Rina och Emanuel inte skall bli ett par, jag önskade att Lina skall flytta hemifrån för gott, jag önskade att det skall bli en varm och skön sommar och jag önskade att Petter skall komma in på sin författarskola. Nio önsksningar allt som allt och jag har en kvar som jag kan använda när jag vill. Det är bara att blunda och knyta nävarna hårt i fickorna och inte säga högt det man önskar men liksom tänka det högt inuti huvudet så att det hörs som om man hade sagt det.

32.

Jag minns det rätt tydligt. Det var en höstdag och löven hade rostat samman till röda, porösa klumpar som hängde från träden. Det vara bara Rina som var ute i duggregnet, vi andra höll oss inne. Det var 1973 vet jag, det året vi inte åkte någonstans på semester tillsammans alla fyra kusinerna. Klockan var halv nio och det var min tur att ta Rina på morgonen. Jag hade gjort frukost, havregrynsgröt, ostmackor och juice och ställt allt på en bricka. Hon sprang runt i trädgården och drog i gräset med fötterna så att hon rev upp stora sår i gräsmattan, ritade bokstäver minns jag. Pappa såg henne från fönstret i Storhuset men gjorde ingenting. Lät henne hållas. Jag ville så gärna att Pappa skulle se att jag tog väl hand om henne så jag tog blickan och gick ut med den i trädgården till Rina trots att det regnade och jag fortfarande var i pyjamas och barfota.

Rina spelade någotslags spel eller lekte en av sina låtsaslekar, hon var snart tjugofem, och jag knackade henne på axeln och sträckte fram brickan och frågade om hon inte ville komma in och äta.

Hon ville inte sluta leka, utan trilskades, Pappa stod kvar i fönstret. Hon försökte förklara för mig att jag inte fick vistas ute utan rymddräkt, att jag inte kunde andas här för att det var vakuum, att jag inte gick säker utan kunde falla död ner när som helst. Jag orkade egentligen inte utan försökte få henna att följa med in, försökte resonera med henne, Pappa stod kvar i fönstret, men tillslut gav jag upp, ställde ned brickan och låtsades svimma av syrebrist. Hon blev som tokig. Pappa stod i fönstret. Jag låg där och försökte att inte andas så det syntes. Pappa stod i fönstret.

33.

När vi var yngre, tja, yngre och yngre förresten, lekte vi mycket, Rina och jag. Jag var ju så otroligt fascinerad av rymden då, kunde namnen på alla astronauter och kosmonauter och rymdraketer och rymdsonder som fanns. Rina var likadan och det var kul att ha någon som faktiskt var lika intresserad som jag av allt det där, Rina var ju så otroligt mycket roligare att ha att göra med än Lina, tyckte jag då, och dessutom var ju Rina tjej och det var ju när vi var yngre och så. Det var alltså spännande ur flera olika perspektiv. Fan vad jag blev analytisk helt plötsligt.

Vi närmade oss månmarken med våldsamt fart. Vi hade god sikt ut genom fönstret av tjockt plastglas. Inga moln fanns som störde. Stillhetens hav rusade närmare. Rina styrde månlandaren och jag assisterade. Jag hade uppsikt över trycket, över bränslenivåerna, elektricitetsförbrukningen, syret och en massa underliga rattar som jag inte förstod. Uppfann allteftersom. Rina siktade, nickade, tände bromsraketerna och kontrollerade kursen. Vi saktade fart, raketerna bromsade fallet mot månytan och styrraketerna förflyttade oss i sidled mot vår tilltänka landningsplats mitt i stillhetens hav, vid Finnleden i Tjocköskärgården. Mjukt tog vi mark, månlandaren skakade till, drev halvannan meter i sidled innan den tillslut tog fäste och stannade. Vi drog lott om vem som skulle få vara först ut. Jag blev Armstrong och Rina Aldrin.

Det var vått och blött i trädgården. Vi var påbylsade och hade stövlar på oss. Vi var båda över tjugo år gamla, men uppståndelsen kring månlandningen hade helt enkelt gjort oss barnsligt entusiastiska och förtjusta. Hela trädgården var som ett dunkelt månlandskap. Trädgårdsmöblerna var optiska instrument och mätinstrument. Kring möblerna växte månblommor, välordnade i homogena grupper, och bortom syntes ett månhus med luftfyllda glaskupoler och konstgjord gravitation. Vi steg ned för trappan och ned på månmarken. Trots våra månrustningar kände vi oss förunderligt lätta, våra steg blev till väldiga kliv och alla våra rörelser fick göras långsamma och försiktiga för att vi inte skulle komma ur balans. Rina

kastade en sten till mig, ett långt kast som fick stenen att försvinna bortom ett stort månbuskage. Den tog mark mjuk, mjukt på andra sidan, långt, långt borta.

Marken var täckt med märkliga växter och fossil som var okända för jordens forskare och biologer. Jag döpte en djupröd, nästan mattsvart, vallmoliknande blomma till Regina Rhoeas. Vi plockade fickorna fulla av stenar och studerade Jorden i kikare. Den var kusligt lik månen på avstånd.

Natthimlen var så nära och det fanns inga moln som skymde sikten. Vi kunde klart och tydligt se alla stjärnorna, och alldeles intill passerade vår månrocket förbi med Pappa vid spakarna. Han hade helt utan strid valt att stanna där i omloppsbana och låtit oss bestiga månytan istället för honom. Alex Collins. Vi vinkade mot honom där han passerade. Vi kysste månmarken.

I månrabatterna lämnade vi stövelspår efter Stellan Armstrong och Rina Aldrin. Dock inga spår efter Alex.

34.

Jag vill säga detta en gång till: bara för att det är i skärgården är det inte nödvändigtvis sommar. Skärgården existerar även vintertid. Det blir tjock is och man måste bryta rännor för att komma från Räfsnäs till Granhamn. Man kan gå mellan öarna på den tjocka isen.

35.

När det inte var något fel i hennes huvud var det fel på hennes kropp. Hon var litet tjock, sprang dåligt, såg dåligt och hennes tänder växte snett som en gammal ranglig gärdesgård. Pappa gav sig ut på eviga långpromenader med henne, tränade henne, lärde henne simma tidigt och tvingade henne att simma kors och tvärs över viken. Alla möjliga uppgifter skulle plötsligt lösas med att Rina sprang eller simmade någonstans och hämtade något, lämnade ett meddelande eller något annat.

Men synen kom tillbaka, läkaren sade att hennes huvud nu växt ikapp hennes ögon, och hon tappade nästan arton kilo och blev för smal så att vi var tvungna att mata henne med bullar och choklad så fort vi kom åt. Och av det fick hon vackra former, och det var samma sommar som hon lät klippa håret så kort som hon har nu och som hon alltid har haft sedan dess. Då var det några somrar som hon var vår drottning, hela öns drottning. Hon var inte bara vacker utan också intelligent och hade Pappas leende

och Gud nåde den som vågade röra henne för då skulle Pappa kavla upp skjortärmarna förklara honom krig. Och det visste alla, att det var ett krig som man inte kunde vinna, för Pappa var Pappa, och fortfor att vara det, ända till den där sista sommaren när Emanuel kom. Han arbetade som timanställd hos Gustavsson, fick fast anställning sedan på hösten och en gång sade han till mig att redan första gången han såg henne bestämde han sig att det skulle vara hon och sedan gjorde han ingen hemlighet av vad han tyckte om henne och varför han hängde på baksidan av huset, alldeles utanför tomten i tid och otid. Det var någonting över denna ärlighet och förslagenhet som föll Pappa i smaken och innan någon visste ordet av satt Emanuel där vid köksbordet. Men då var det Pappa, och inte Rina som bjudit dit honom. Pappa ville nog visa att det var på hans villkor och att ingen skulle få nycklarna till Rinas hjärta med mindre än att han självmant gav upp dem.

36.

Vi har väntat på den här kvällen i veckor. Inte för att det är Pappas födelsedag, utan för att det är den här kvällen som det otroliga blir verklighet. Den här kvällen har de rundat månen och satt kurs mot stillhetens hav. Så kallar vi viken härutänför, där det nästan alltid är lä, och det kluckar stilla mot bryggan nere vid vattnet. Men det är ett annat hav, en annan stillhet, ja till och med en annan planet.

Den sjunde juli startade de, och tre dagar har gått sedan dess, tre dagar av spänd förväntan som fått Pappas födelsedag att blekna i jämförelse. Och nu är det bara en fråga om timmar. Som vi har stått allesamman ute i trädgården med kikare och spanat mot himlen, hoppats att få se en skymt av raketerna när den far förbi, vinkat mot nattsvarta skyar. Och nu är det bara en fråga om timmar. Nu har de klättrat ned i månlandaren, Neil Armstrong och Edwin Aldrin, och är på väg ned mot månytan. Tänk att få se den på så nära håll med egna ögon. Och i omloppsbanan kring månen, den tredje astronauten, som väntar och undrar. Jag undrar hur de har det, om det är kallt i rymden. Kallt i kapslarna. Och nu är det bara en fråga om timmar.

På teve har de inte sagt något ännu. Bara att det blir ikväll, att radiosignalerna från månlandaren rusar mellan mjuka dok av glittrande stjärnor ned mot oss här, dansar rätt in i vår teveapparat och visar sig som en suddig bild. Det blir ikväll, klockan 01:34 beräknas de landa, ta mark, månmark.

Det är en kväll som denna som man får perspektiv på tillvaron. Som man blir varse ens litenhet i universum, världsalltet. Allt går så fort nu, utvecklingen rusar framåt, om tio år kanske vi är på väg mot nästa erövring, på väg mot Mars eller Venus. Vad händer sedan? I morgon har världen blivit dubbelt större! Vad vet vi om framtiden egentligen? Ingenting. Vi har bara drömmar och förhoppningar.

37.

Nu står Mammorna och Pappa och planerar ute i köket, gör listor över vilka som de skall bjuda in, vad som skall lagas, läggas in och så vidare. Pappa deltar gladeligen i planeringen, men när det kommer till att göra någonting är det bara två saker: han bär ut möbler så att mopparna och skurtrasorna skall kunna komma åt överallt och så kryddar han sitt eget brännvin. Dill, Pors, Kummin och allt som är löst använder Pappa för att krydda sina snapsar. Dill går att få i kökslandet på baksidan, kummin finns nog kryddlandet; pors vete fåglarna vad det är.

Det är pappas födelsedag. Det är det alltid den här tiden på året. Och med det menas att när det är pappas födelsedag är det väldigt mycket pappas födelsedag. Det är minst trettio personer inne i huset som sjunger, dricker och skålar och hurrar för Pappa. Pappa och Mammorna börjar planera redan i april, gör långa listor som de fäster på kylskåpet med magneter, och kompletterar allteftersom, skarvar på nya pappersbitar med scotch-tejp och hamstrar kaffe. Vi får leva snålare och snålare i veckor, som ett krigslager, som plötsligt bara skall ätas upp – på en enda dag skall allt förbrukas. Allt kaffe skall kokas och drickas. Alla kakor tinas aggressivt och frysen ekar tom och liksom för att rättfärdiga frosseriet säger Mamma att kakorna inte mår bra av att frysas ned en andra gång. Alltså är det väldigt mycket pappas födelsedag.

Vi fick sitta vid ett eget bord på Pappas födelsedag fram tills för bara något år sedan. Nu har vi stigit i graderna och får sitta vid stora bordet. Vi ställer vardagsrumsbordet och köksbordet på rad och flyttar soffan så att man får sitta i den på kortsidan, fast det blir för lågt egentligen. Normalt när solen ligger på på förmiddagen luktar golvet kåda, men nu luktar det kaffe och snaps. När våra mammor planerar, hamstrar kaffe och skriver sina listor sitter pappa i sjöboden och experimenterar med brännvinskryddor. Han gör alltid minst sju sorters snapsar, dill och pors och gudvetvad som han tutar i gästerna under kvällen. Det är pappas stora behållning. I tystnad avsmakas

artigt ett litet glas på bred fot och alla nickar och kommenterar och Pappa vid huvudändan av bordet, festföremålet, suger i sig allas beröm för det egenkryddade. För honom är porsen viktigare än presenterna.

För oss som har levt med Pappas födelsedag sedan april känns kvällen utdragen, åtminstone gör det det för mig. Så vi drar oss tillbaka ned till oss, ner till Barnens hus, där vi får vara ifred. Nästan påskyndade av Pappa. Hans ansikte är litet flammigt nu, och så fort vi ungdomar har försvunnit behöver de vuxna inte hålla någon allvarlig fasad längre. I detsamma som vi är ute genom dörren presenterar Pappa ytterligare en flaska med något hemkryddat för de redan vältankade gästerna. Nu är det ganska mörkt, åtminstone för att vara i juli, och vi får gå på den nyklippta gräsmattan ned till vårt hus i lånade träskor. Våra träskor glömmer vi alltid kvar nere hos oss.

38.

Lasarettet var tomt och tyst på natten. Tomheten – i den låg njutningen som var nattsköterskans. Man kunde gå längs korridorerna och dra med handen utmed strukturtapeten så att det rasslade som en pust av västan sliter tag i tusen torkade flugvingar. Det var alltid stjärnklart, molnen vågade sig aldrig in över sjukhusområdet nattetid, och när man såg ut genom fönstren såg man in i kosmos öga, varje planet plågsamt klar och tydlig, himlen var en sandstrand av små prickar eller en tappad kulpåse över ett mörkbetsat bord. Sandalerna smaskade mot golven, tysta ljud av gummikyssar mot kall sten. Man hade mössan i handen – det var var nattsköterskans privilegium; man gjorde som man ville, inga läkare eller översköterskor med strama citronätarminer och förmanande pekfingrar: lasarettsnatten tillhörde nattsköterskan, och med den patienterna. Lina var en av de som blommade upp under nattsköterskans natt. I ett öppet fönster rökte hon en filterlös Trots med 10mg tjära, 4mg nikotin och 100mg frihet utan att fundera över att någon kanske skulle kunna se henne. Hon hade mössan i fickan och håret utsläppt. Men bara då.

Dagtid bar hon sin egen mask, dagsköterskans, med alla tillbehören: den hårt snörpta munnen, tilltalet som var kort i tonen, nedlåtenheten och sättet att titta ned på sin omgivning med högt buret huvud som om hon hade haft en hög, stärkt skjortkrage som inte lät henne böja halsen utan bara snegla nedåt. Hon visade sig bara som dagsköterskan för oss, för henne var vi överläkarna och översköterskorna, det var vi som bannade och förmanade. Mot oss fanns inga andra vapen än våra egna, det höjda pekfingret och den barska rösten, kyligheten, osårbarheten. Vi var aldrig du med henne för hon lät oss aldrig komma dit. Glömde sig korta stunder,

sänkte garden men kom på sig och höjde den igen. När natten kom och vi sov kanske hon blev nattsköterskan, men jag vet ärligt talat inte. Hon dolde nattsköterskans förmodligen mjuka och runda kropp under kläder som framhävde dagsköterskans spetsiga och hårda. Kanske att det bara blivit så, att det var en ond cirkel som hon inte kunde rubba. En dag vaknade hon upp hård och kall och trivdes med det. Även om natten? Jag kan bara minnas att vi alltid var hennes patienter. Det var på oss hon sparkade på när hon sparkade nedåt.

39.

Tomma hälsningar. En vilja att prata, att nicka tyst och verka veta om det mesta utan att nödvändigtvis göra det. Bara för att man hade varit med länge var det inte svårt eller omöjligt att bli omåkt, omseglad på utsidan av någon som verkade vilja mer, ha mer tid eller bara mer energi. Stellan kunde nog alla knepen ändå för att verka intressant, för att få vara kvar.

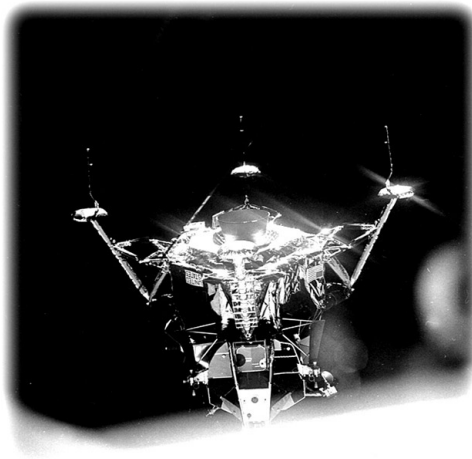
Hur bra det var att verka intressant kan vi lämna därhän. Var Stellan sådan att det inte spelade någon roll om allt bara var rökridåer? Eller led han av att verka vara det han inte verkligen visste om han var? Eller visste han? Svårt att veta. Att fråga hade heller inte gått eftersom han ledigt hade slagit undan den eller svarat undanligande med en referens till någonting gemensamt upplevt gärna roligt och knäckt på nacken så där som Stellan brukade när det var obehagligt.

40.

Det var härligt att vara uppfylld av något. Som att vara nykär, ha den där ständiga andnöden som ingen visste hur den fungerade rent kemiskt. Det fanns så mycket att vara uppfylld av. Rymden, drömmarna om månlandningen. Doften av middagsmaten som letade sig ut genom de finmaskiga myggfönstren på solsidan och ned till Barnens hus. Vattnet som sköljde bort raklöddret från Rinas ben som vinkelhakar fast mjuka och lena och rakhyveln doftade tvål och kvinna och gick att lukta på i timmar efteråt. Hur det frasade mot huden av handdukar när man torkade sig efter en simtur.

Livet var enkelt och låg öppet. Det fanns inga ställen på ön som han inte varit på, åtminstone inte i tanken. Han hade sett älgar simma över från ena sidan viken till den andra och hört Pappa sucka ända från hjärteroten att nu var det klart, nu kunde man lägga sig att dö, att man var fullbordad som människa efter den synen. Och som alla andra ungdomar hade han tagit det bokstavligt och verkligen försökt förstå var storheten låg i tre bruna fläckar som flöt över från våran sida av viken till systrarnas och skakade vattnet av

sig så att det lät som när vinden sliter tag i en blöt rönnbärsbuske ett par timmar efteråt. Och inte förstått. Men han visste att han var färdig nu, att när han förstod vad Pappa uppenbarligen förstod så skulle han också förstå varför det var fullbordat och man kunde gå hem och lägga sig och dö. Men det skulle som allt annat komma av sig själv. Det var ingenting man kunde påverka. Tillsvidare dog andra, mer greppbara mysterier, skratten från systrarna tvärsöver viken, doften av tjäran från båten eller att jaga Bosse och Anns hundar över tomten så att man kunde vrida svetten ur kläderna efteråt. Kanske, fast det vågade man väl knappast tro, att det fanns en storhet i det också, som Pappa ännu inte hade förstått.

— Efterord av Petter —

Det är så här jag har tänkt: det är svårt att komma ihåg ett helt liv, speciellt om man måste göra det under en och samma kväll. Också om det inte är ens eget liv, utan någon annans. Jaja, snarare ens eget liv genom någon annans. Du vet vad jag menar, du är ju rollspelare.

Så här: nedan listar jag några händelser som är viktiga för mig, som jag tyckte var fina eller har en speciell relation till. Det är inte säkert att de är speciella för dig, eller dig som Petter, eller hur? Men jag vill att du skriver ned stödord kring varje händelse – vilka texter hör till den och hur har du uppfattat dem? Du kan inte sitta och slå i det här häftet under pågående spel, det är bara ivägen. Ungefär som tärningar och regler, du förstår.

Men ännu hellre vill jag att du kompletterar min lista av viktiga händelser. Vad du fastnade för, eller sådant du minns som jag inte mindes när jag skrev ned allt. Jag kan ju knappast veta bäst, isåfall skulle ju ett huvud vara bättre än åtta, och det är inte fallet. Du skulle ju också kunna vara en exceptionellt dålig spelare, men jag tror inte det.

Alltså, sammanfatta det här häftet under de här rubrikerna och lägg till de rubriker (och sammanfattningar) som du saknar. De sidorna river vi av sedan och koncentrerar oss på just dem när vi spelar. Man kan kalla det en spårvagn, på samma sätt som det är en spårvagn att spelarna bestämmer händelseförloppet under spelets gång. Men det är ointressant. Vad som är intressant är hur du kombinerar dig med det här – det ser jag fram emot att få se. Jan och Tobias har förstås hjälpt mig med den här biten. Jag kan ingenting om sittande och stående spel (förklaras på nästa sida), om hur man lägger upp ett "arr" eller formulerar sig så att det går hem i rollspelssalongerna. Alltså, använd den här tiden till att tänka efter före. Tänk dig att nästan 50% av spelet bestäms nu, i förväg med grundval av vad du tänker och skriver nu, och gör det här *på allvar*. Pappa hade uppskattat det.

Återbesök i terminologiholken – *stående och sittande spel*

Inga spår efter Alex har flera nivåer av spel på samma scen samtidigt. En händelse kan utspela sig i ett minne eller i spelets verklighet. Spel kan också snabbt växla mellan dessa två lägen. Av olika anledningar använder vi någonting som kallas "sittande och stående spel". När man sitter befinner man sig i spelets verklighet och när man står befinner man sig i minnen, i drömmar, i återberättandet av faktiska skeenden etc. *Så småningom när spelets form för just er blir tillräckligt klar luckrar vi upp detta, men vi börjar med denna klara distinktion mellan sittande och stående spel.*

Vi kan ta ett exempel: Stellan, Lina, Petter och Rina sitter i soffan i Barnens hus på tomtens sjöside och talar. Detta representeras av spelande sittande på stolar. Stellan och Lina grälar om hur honungsmjölken kokades och tar sig så småningom upp i ett stående spel där Stellan och Lina är minnen och minnen av hur honungsmjölken kokades spelas ut. Men vems minne är det? Om det är Stellas minne (vilket man som spelare måste hålla reda på, vi kan tänka oss att Stellan reste sig först och därför styr) lägger Lina i tre skedar honung eftersom Stellan minns sötman väldigt starkt; Lina minns inte sötman utan sitt recept, en sked honung endast. Kanske tar Lina över scenen och visar Stellan hur det verkligen låg till (på ett plan är Stellan och Lina som fortfarande sitter i barnens hus och grälar scenens tilltänkta publik) – på något sätt som inte blandar bort korten för spelarna.

Kanske genom att Stellan får spela sin scen till slut och att Lina reser sig och styr, eller genom att Linaminnet inte betar sig i enlighet med hur (den sittande) Stellan önskar. Men det är inte slut här! *Petter och Rina som fortfarande sitter kan när som helst kalla tillbaka Stellan och/eller Lina till sittande spel genom att tilltala dem.* Plötsligt säger Petter, "Men Stellan, så var det väl inte!" varvid Stellan förväntas sätta sig ned och kommentera Petters utspel. Kanske växlar Petter och Stellan ett par ord och Stellan reser sig upp och fortsätter (kanske med Petters version införlivad), eller slutar Stellan med sitt stående spel, och så vidare. Lina påverkas förstås på samma sätt. Man kan också göra en poäng av att *inte* reagera på Petters input, vilket är samma sak som att ignorera någons tilltal. Oartigt men ibland nödvändigt.

Om andra roller: Det är inte meningen att du skall spela en annan roll än Stellan. Man kan i och för sig tänka sig att du spelar någon av dina kusiner. Men ingen annan såvida inte situationen är väldigt exceptionell eller någon av spelledarna uppmanar dig att ta en annan roll. Den viktigaste insikten är att du inte spelar den rollen, utan någons (den styrandes i scenen) minne av rollen. T.ex. kan mjölkmannen spelas väldigt olika beroende på i vems minne man befinner sig. Det är enkelt, kraftfullt, och vi kommer att prata om detta innan vi börjar spela. Var inte rädda för att "göra fel" – rocka istället. Det kommer att gå precis hur bra som helst.

Allt gott,

Ian & Tobias

Pappas födelsedag

Det var den så kallade dubbelkvällen, Pappas födelsedag och månlandningen. Vi var förväntansfulla, entusiastiska och utgav löften värre än den värsta nyårsafton. Imorgon skulle vi vakna upp till en ny värld och det var inte utan att det gav en en tankeställare. Vilka liv hade vi levt till nu och vilka ville vi leva. Fan, månlandningen gav perspektiv på tillvaron.

Pappas bovjakt

Pappa var aldrig sen att handla när det behövdes. I ärlighetens namn minns jag inte om jag faktiskt var med om detta eller om jag bara fått det berättat för mig så många gånger att det helt enkelt blivit en sanning.

Apollo i trädgården

Stellan ligger i sin säng och funderar över månlandningen. Kan inte sova. Väcker Rina och de ger sig ut för att iscensätta månlandningen. De skall bli de första kusinerna att sätta sina fötter på tomtens baksida.

Stellan får Stryk

Men det värsta var hur Pappa reagerade.

Emanuel med vid middagsbordet

Hur i helvete har han kommit dit? Om han vill åt min kusin måste han övertyga mig först. Jocke och Jan fick sådana jävla snytingar av mig när de pratade om hur sexig Rina var. Där sitter hon, och hennes ögon tindrar. Men jag då?

Disko i Danmark

Det var den lyckligaste tiden i mitt liv, resorna när vi var fria, själva, vi upptäckte vårt eget Europa. Det var alltid ett sådant jävla ös! ÖS! Vi tog oss långt ut i förorten och sedan rusade vi in till stadskärnan, dansade och drack. Det var alltid ett sådant jävla tryck! Kvällarna i Danmark som fick oss att överleva resten av den övervakade sommaren. För oss var 1984 verklighet

Pappa och Paul Petersen

Pappa hade ofta prominenta gäster hemma. Han ville inte att vi skulle vara ivägen, inte göra sken av att gästerna var kända, inte be om några autografer. Vi skulle bara uppföra oss, vara som vanligt, vara välartade. Ibland gick det, ibland gick det inte.

Stellan simmar över till Systrarna

De var vackra, de var blonda, de var inte Lina eller Rina. De var inte syskon, de var inte kusiner de var inte släkt; med mig. De vinkade mot mig och infallet kom över mig och jag kastade mig i vattnet och sam tvärsöver viken och bort till dem. De fnittrade och satt i sina röda baddräkter och väntade på mig på en sommarvarm klipphäll. Åtminstone gick det till så i tanken. Petter hade visst varit där. Flera gånger och gnidit in dem med sololja och pratat. Den som ändå bodde här jämt.

Rina på månen/Stellan med frukost

Vaddå beröringsdrama? Stellan kommer **så småningom** in för att ge Rina frukost. Det är hans tur att ta hand om Rina på morgonen. Fan, bara, att Pappa ser på från fönstret. Varför är Rina så rastlös? Varför uppför hon sig så märkligt? De mest vackra och intelligenta kvinnorna är också de mest underliga säger Pappa. Varför är det ingen som vill erkänna att Rina uppför sig märkligt?

Lina och Rina

Du har ju alltid undrat varför Lina betedde sig så mot Rina som hon gjorde. Hon kan hävda att det inte var hon som förstörde henne, fick henne att vilja gå i sjön, men det kan fan inte vara så. Det kan inte ha varit jag, det kan det bara inte. Fan, min egen syster. Varför gjorde Lina så? Varför kunde hon inte bara vara en vänlig människa? Varför just mot Rina?

Rina går i sjön

Det var bara ett rop på hjälp, eller hur? Du mår mycket bättre nu Rina, eller hur? Jag har en sådan jävla lust att säga ett och annat till Lina, ge henne ett rejält kok stryk för det har hon fan förtjänat.

Stellan och Pappa pratar om rymden

Det var underbart att ha någon att dela sitt intresse med. Det var underbart att denne någon var Pappa i egen hög person. Alla timmarna som vi pratade, ritade och skissade. Han lärde mig stjärntecknen och att navigera efter stjärnorna.

Pappa på band

Låt dig påverkas av Pappas band, även om det inte existerar i din värld. Var lugn, du kommer att förstå när tid är. Men visst tycker du om din Pappa, och visst älskar Pappa er alla? Pappa är ju trots allt världens bästa Pappa – du har haft tur du.

Höststormar

Pappa hade inte kommit tillbaka ännu och det rådde full storm. Jag var nere vid bryggan och såg till att båten var säkert förtöjd och spanade ut över viken efter Pappa, lyssnade efter dunket från polisbåten. Mammorna satt uppe i Storhuset med öronen tryckta mot radioapparaten. Tänk om det skulle hända Pappa något! Det fanns inga glipor i molnen, ingenstans syntes himlen, så det var inte ens lönt att vända sig upp till Gud. Hålla hårt om stormlyktan och tummarna fick räcka.

Månlandningen

Nu är det dags! Det otroliga blir verklighet! Det blir ikväll! Jag har väntat på den här kvällen sedan Pappa läste om planerna att landsätta en man på månen i Rymdens pionjärer. Var tysta! Jag lyssnar här, va! Sitt ner, låt mig se, du skymmer. Jag tittar noga på varje bildruta, får inte glömma detta. När jag själv blir Pappa skall jag berätta för mina barn om den här kvällen.

My Dad

(Paul Petersen)

He isn't much in the eyes of the world
He'll never make history
No, he isn't much in the eyes of the world
But he is the world to me

My dad, now here is a man
To me he is everything strong
No, he can't do wrong, my dad

My dad, now he understands
When I bring him troubles to share
Oh, he's always there, my dad

When I was small I felt ten feet tall
When I walked by his side
And everyone would say "That's his son"
And my heart would burst with pride

My dad, oh I love him so
And I only hope that some day
My own son will say
My dad ... now here is a man